

References

1. Bezhan O. A. (2017). Naratyv "hrafichnoho romanu" v intermedialnomu dyskursi suchasnoi amerykanskoi literatury (V. Aisner). *Zapysky z romano-hermanskoj filolohii*, 1 (38), pp. 20—27.
2. Bezhan O. A. (2013). Stvoriuiuchy novu mifolohiiu (art-komiks Arta Shpihelmana "Maus" yak forma suchasnoi vizualnoi kultury). *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Ser.: Filolohiia*, 1080 (69), pp. 110—114.
3. Hankevych R. (2018). *U Nimechchyni shhodennik Anny Frank vydaly u vyglyadi komiksu*. Available at: https://zaxid.net/u_nimechchini_shhodennik_anni_frank_vidali_u_viglyadi_komiksu_n1446411.
4. Komiksy shryftom Brailia: malovani istorii dlia vsikh, (2016). Available at: <https://bokmal.com.ua/media-world/braille-comics/>.
5. Kosmatska N. V. (2012). Narys z istorii vynyknennia i stanovlennia zhanru komiksu. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii: Inozemni movy*, 19, pp. 141—147.
6. Onkovych H. V., Onkovych A. D. (2016). Komyks kak sredstvo medyaobrazovanyia. *Medyaobrazovanye*, 2, pp. 53—60.
7. Pocheptsov H. (2014). *Komyksy kak medyakommunikatsyy*. Available at: http://ms.detector.media/ethics/manipulation/komyksy_kak_mediakommunikatsii/.
8. Pushkar O. I., Andriushchenko T. Yu. (2015). *Iliustruvannia*. Kharkiv: KhNEU im. S. Kuznetsia.
9. Taiemna istoriia ukrainskykh komiksiv, (2017). Available at: <http://www.vertigo.com.ua/history-of-ukrainian-comics/>.
10. Filonenko B. (2014). *Robyty komiksy z natsionalnymi heroiami zaraz na chasi*. Available at: <http://www.chytomo.com/book-art/boris-filonenko-robiti-komiksi-z-natsionalnimi-geroyami-zaraz-na-chasi>.
11. Tsykhovska E. D. (2013). "Litternet" yak prezentatsiia literaturnoi ploshchyny merezhi: reliatsii ta skladovi. *Derzhava ta rehiony. Ser.: Humanitarni nauky*, 2—3 (33—34), pp. 67—70.
12. Eisner W. (1985). *Comics and Sequential Art*. Tamarac (FL): Poorhouse Press.
13. M. Keith Booker (ed). (2010). *Encyclopedia of Comic Books and Graphic Novels. Vol. 1: A—L*. California: Santa Barbara.
14. McCloud S. (1994). *Understanding comics: The invisible art*. New York: William Morrow Paperbacks.

Надійшла до редакції 22 серпня 2019 року

СОЦІОКОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

УДК 321.01:316.343-058.32](100)

DOI: 10.36273/2076-9555.2019.10(279).9-16

Микола Сенченко,

директор Книжкової палати України, професор,

e-mail: director@ukrbook.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7445-5185>

Програма сучасної глобальної олігархії*

Стаття є продовженням аналізу програми глобальної олігархії з поневолення світу за допомогою організаційної зброї в межах війни, яка нині відбувається в багатьох державах, зокрема і в Україні. Щоб пересвідчитися в цьому, варто уважно проаналізувати події на Близькому Сході, у країнах Євросоюзу та колишнього СРСР. Хоча цей конфлікт латентний, його наслідки цілком очевидні (руйнування промисловості, науки, освіти, культури, соціальної сфери тощо).

Докладно розглянуто організаторів війн, поміж яких традиційна корпоратократія, банкіри та фінансисти, креативісти.

Наведено програму Г-олігархії, сформовану в праці [1] на основі аналізу понад тисячі літературних джерел. Зокрема, вона передбачає концентрацію власності й економічних важелів впливу в руках обмеженого кола осіб з метою тотального контролю над світом; вільну торгівлю (глобалізація, лібералізація); знищення "слабких" націй і держав; нав'язування деструктивних учень і міфів, розхищення підвалин традиційних культур; поділ суспільства на класові групи й розпалювання між ними ворожнечі; поневолення населення через позбавлення засобів існування та можливості нормально працювати; пропаганда антикультури, що суперечить основним принципам людського суспільства; поширення ідеї елітної раси й неповноцінних націй; об'єднання інтересів світової олігархії з тенденцією до утворення єдиного капіталу та "світового уряду".

Ключові слова: глобальні олігархи, організаційна війна, організаційна зброя, корпоратократія, креативісти, банкіри, програма олігархії, економіка, культура

Постановка проблеми. Від часів Римської імперії й донині головною метою глобальної олігархії є досягнення панування над світом. До заповітної мрії владна еліта впритул наблизилася в першій половині ХХ ст.: майже весь світ, охоплюючи Африку, Латинську Америку, Азію та Європу, був або колоніями Заходу, або залежними від нього країнами й територіями, що слухняно виконували накази з Лондону, Вашингтону й Парижу. Єдиною державою, що чинила

опір Заходу, залишався СРСР, який не лише відкидав будь-які форми його диктату, а й поширював світом власну комуністичну ідеологію та культуру.

Оскільки радянську політику олігархат сприймав як суттєву перешкоду на шляху до світового панування, було розв'язано Другу світову війну, що на Східному фронті передбачала повне знищення СРСР. Безумовно, першорядну роль у розпалюванні кривавого протистояння відіграла німецька олігархія, яка

* Закінчення. Початок див.: Вісник Книжкової палати. 2019. № 9. С. 3—10.

впродовж десятиліть культивує расистські теорії та плани захоплення "життєвого простору" на Сході. Однак без підтримки західних можновладців Німеччина навряд чи спромоглася б на такий масштабний проєкт. Результатом стала одна з найжорстокіших катастроф в історії людства: число загиблих, за підрахунками істориків, становить щонайменше 70 млн осіб, що еквівалентно населенню великої країни.

Водночас проведений аналіз уможливує висновки про те, що передумови Другої світової війни (прихід до влади фашистів), і, власне, її розгортання помилково вважати результатом збігу певних обставин — це був завершальний епізод ланцюга взаємопов'язаних і взаємозумовлених подій, які радикально змінили світовий порядок. Загалом бачимо повторення тих самих явищ, що й раніше відбувалися в історії, — глобальну кризу корупції, котра призвела до виникнення світової олігархії. Можна з упевненістю стверджувати, що і у XXI ст. глобальна криза корупції та формування Г-олігархії не становитимуть винятку із загального правила.

Мета дослідження — проаналізувати аспекти реалізації програми поневолення народів світу глобальною олігархією в XXI ст.

Виклад основного матеріалу дослідження. У дев'ятому номері журналу "Вісник Книжкової палати" [2] наведено геополітичну аналітику формування олігархії у Великій Британії та визначено напрями ведення організаційної війни за світове панування. Однак національні еліти Німеччини, Франції, Росії протистояли спробам англійської верхівки реалізувати свої наміри, що фактично поділило її на ворожі клани й загальмувало процес підкорення світу. У 1960-ті рр. цей опір значно послабшав, а з розпадом СРСР Г-олігархія знову активно взялася за виконання загарбницьких планів, використовуючи засоби латентної оргівини. По суті, це "четверта світова організаційна війна". Проте хто її таємні ініціатори та яка їхня програма?

1. Клани світової еліти. Дослідження структур і механізмів світової економіки та політики дає змогу виокремити три основні групи глобальної еліти, що розрізняються за базисом можливостей.

Традиційна корпоратократія. Вона існує як на наднаціональному рівні (Європейська економічна спільнота, Міжнародний валютний фонд тощо), так і на транснаціональному. Якщо одні корпоратократи — це пересічні чиновники в установах, то інші — топменеджери в корпораціях, однак за характером роботи, стилем життя та фактичною невідповідністю вони майже не відрізняються.

1. Корпоратократи керують ланцюжками виробництва, постачання, маркетингу та продажу. Здебільшого вони належать до корпорацій реального сектору виробництва, сфери послуг, торгівлі, логістики тощо. Від 1950-х до середини 1980-х рр. їхня роль у світовій еліті була визначальною через потребу виграти "холодну війну" з СРСР завдяки змові з частиною його еліти.

2. Чому США є таким затятим супротивником Росії? Ґрунтуючись на твердженні Д. Ейзенхауера,

колишнього американського президента, йдеться про військово-промисловий комплекс. На думку політика, він надто потужний і здатний в майбутньому спричинити суттєві проблеми в американському суспільстві. Цей чинник, на наш погляд, має вагоме значення й нині, оскільки чимало можновладців США отримують дивіденди від військового виробництва. Як і будь-яка інша промисловість, оборонна галузь прагне зміцнюватися та розвиватися. А для цього потрібно підтримувати напруженість у світі й всіляко заохочувати представників влади, які провадять зовнішню політику, орієнтовану на збереження світових конфліктів.

Банкіри або фінансисти. Лідери цього клану — це хазяї і топменеджмент Федеральної резервної системи США та Банку Англії, а також найбільших банків світу, що контролюють світову економіку. Власне, влада фінансового капіталу має давні історичні корені. Пізніше фінансисти мали домовлятися з корпоратократією, а з розпадом СРСР знову посіли позиції лідера світової еліти, консолідуючи довкола себе нові структури. З'явилися віртуальні фінанси, жодним чином не пов'язані зі світовою економікою, а також можливості необмеженого збагачення поза ринком та правилами конкуренції. Недаремно головним американським бізнес-бестселером минулого року стала книга С. Джонсона та Дж. Кваку "13 банків, які правлять світом".

Креативісти. Представників цієї групи ще називають "силовиками", але не через належність до спецслужб чи армії, а з огляду на відомий афоризм Ф. Бекона "Знання — сила". Останнім часом в обіг також увійшли такі поняття, як "нетократія" чи "нетократи".

До цієї групи входить високотехнологічний бізнес, значною мірою пов'язаний з інформаційними, а також постіндустріальними виробничими технологіями. Для сучасних експертів не становить таємниці той факт, що існують роботи, які вже пройшли стадію науково-дослідних та конструкторських розробок і здатні замінити китайських та в'єтнамських робітників за економічністю і якістю виконуваних операцій. Відомо, що у наш час 3D-друк використовують у найрізноманітніших сферах — від виробництва протезів до виготовлення зброї. Завдяки масовому застосуванню принципово нових матеріалів 3D-друк змінить формат світової індустрії. Експоненційно зростають обсяги виробництва та продажу біотехнологічних компаній. Останніми роками сталися інноваційні зміни у сфері когнітивних і психофізіологічних технологій.

Звичайно, до кожної групи входять представники інших прошарків світової еліти: поміж креативістів є фінансисти, клан корпоратократів доповнюють силовики, а інтереси банкірів обслуговують спецслужби. Розподіл на три групи — це лише загальна схема, яка, однак, дає змогу зрозуміти природу багатьох явищ сучасного світу.

Принципово важливим є ще одне міркування. Стосовно означених кланів безглуздо оперувати категоріями "добре — погано", "добро — зло", "правильно — не правильно", їх влучно описує лише один

термін — "хижа влада". Проте реалії такі, що наша країна живе не в абстрактному, а в конкретному світі, де володарюють певні групи еліт. І щоб вижити, Україна повинна укладати тимчасові союзи та угоди, тобто послуговуватись англосакським принципом, згідно з яким у держави немає постійних союзників, а є незмінні інтереси. Незмінний інтерес нашої країни — зберегти власну цивілізаційну ідентичність і соціально-економічний суверенітет.

Понад 28 років Україна не має національного уряду, проводить радикальні реформи під керівництвом міжнародних фінансових організацій та пильним оком США. Функції офіційної влади зведено до виконання планів американських радників і Міжнародного валютного фонду, що передбачають лібералізацію економіки та підтримання певних параметрів наявної грошової маси. Реальний уряд — це олігархія, яка зросла завдяки привласненню державного майна та фінансів і опікується лише зміцненням свого статусу й збільшенням прибутків. Влада та олігархи прагнуть хоч би на третій ролях увійти до світової еліти. Заради цього демонтовано національні межі, розчленовано країну, зруйновано основні інститути державної влади, а внутрішній ринок віддано на відкуп іноземному капіталові. Обслуговуючи інтереси західних інвесторів, українська олігархія намагається зміцнити позиції та забезпечити собі безхмарне майбутнє.

Для нинішнього глобального економічного розвитку характерне поєднання двох суперечливих тенденцій: з одного боку, підпорядкування світової економіки інтересам фінансової олігархії й транснаціонального капіталу, а з іншого — конкуренція національних економічних систем. Ці тенденції переплітаються, створюючи в кожній країні унікальне поєднання зовнішніх і внутрішніх чинників. Різноманітність цих сполучень має широкий діапазон — від повної колоніальної залежності африканських країн, в економіці яких превалює транснаціональний капітал, до найпотужніших національних економік Японії, Китаю, США, Німеччини, Росії, де першорядними є інтереси національного капіталу та вітчизняних товаровиробників.

Формування господарської системи кожної країни відбувається у складній боротьбі за контроль над інститутами державної влади між представниками транснаціонального й національного капіталів, Г-олігархією та національною елітою. Вони мають різні, часто протилежні, інтереси, різні цінності, різні інструменти впливу на економіку.

Держави, яким належить провідне місце у світовій торгівлі та міжнародних фінансах, передусім США, Велика Британія, Швейцарія й, останні два десятиліття, Японія, є одночасно точками концентрації транснаціонального капіталу, що зумовлює відносно високу узгодженість інтересів їхньої національної еліти та глобальної олігархії. Щоб зрозуміти, куди рухається світ, передусім слід з'ясувати, чи має еліта певний план?

Аналіз програм Г-олігархій у різні історичні періоди провів російський учений-економіст Ю. Ку-

зовков у фундаментальному монографічному дослідженні "Світова історія корупції" [1]. Науковець сформував узагальнені положення, дослідивши численні намагання еліт захопити владу й побудувати новий планетарний порядок на чолі зі світовим урядом. Розглянемо ґрунтовніше ці висновки.

2. Програма сучасної світової олігархії. Упродовж історії людства олігархія прямувала лише до однієї мети — досягти верхівки влади та здобути якнайбільше багатства через поневолення націй. Зазвичай це відбувалося шляхом економічного рабства, позбавлення людей можливості нормально працювати чи існувати, для чого можновладці намагалися:

— загартувати в народі землю та сконцентрувати її в руках земельних магнатів;

— перекрити доступ до ринків збуту;

— позбавити можливості отримувати сировину, заснувавши повсюдно монополії;

— створити штучний дефіцит життєво важливих товарів;

— організувати спекуляції, стрибки цін і "грошові пухири", використовуючи олігархічні методи збагачення та встановлення влади над суспільством.

За таких умов частина населення неодмінно розорялася, частина перетворювалася на рабів еліти, а решта животіла, потерпаючи від безробіття й злиднів, оскільки втратила можливість забезпечити собі гідне життя.

Майже всі основні елементи програми "хижой влади" залишаються незмінними незалежно від історичної епохи. **Наведемо 12 найважливіших пунктів:**

1. Концентрація в кожній країні світу власності й економічних важелів впливу в руках обмеженого кола осіб.

2. Вільна торгівля (глобалізація, лібералізація), що дає змогу безперешкодно грабувати інші народи й створювати армію безробітних у власній державі, а також збагачуватися завдяки товарним і фінансовим спекуляціям.

3. Знищення націй, переважно шляхом імперського будівництва, внаслідок чого відбувається змішування народів і мов на кшталт "вавилонського стовпотворіння".

4. Руїнування країни та організація хаосу зі збереженням ілюзії існування колишнього державного устрою; зазвичай зберігається його фасад ("монархія", "республіка", "демократія" тощо), однак возвеличуються правителі, які, виконуючи завдання олігархії, розвалюють власну державу.

5. Нав'язування деструктивних учень і міфів, одурманення населення релігією та помилковими ідеологіями.

6. Поділ жителів країни на станові групи, штучно створені "нації", "класи" й розпалювання між ними ворожнечі та недовіри.

7. Вирощування "малого народу" всередині нації, який допомагає олігархії та посідає вище становище, ніж решта населення, для чого використовують або національні меншини, або "стан обраних", або вигнанців суспільства.

8. Поневолення народу через позбавлення його засобів існування, нормальних умов праці та життя.

9. Поширення антикультури, що суперечить основним принципам людського суспільства, зокрема протиприродних культів, ритуалів, звичок і норм поведінки.

10. Насадження єдиної панівної культури й насильницьке знищення самобутніх традицій різних етносів.

11. Культивування ідеї однієї елітної раси та решти неповноцінних націй.

12. Утворення єдиного капіталу і об'єднання інтересів світової олігархії з метою формування нового "світового уряду" й планетарного панування.

Зіставляючи ці пункти з інформацією про дії сучасної еліти, доходимо висновку, що нищівна програма поступово виконується. Немає жодного сумніву, що активно реалізуються перші дев'ять пунктів, котрі мають першорядне значення для будь-якої олігархії в будь-яку історичну епоху. У виконанні цих засад глобальна еліта є свого роду координатором, спонсором та "ідеологічним наставником" місцевих олігархій. Наприклад, Д. Харві вважає, що одним із головних (таємних) завдань західної ідеології неолібералізму є масштабний переділ власності на користь обмеженого кола осіб у кожній країні світу (пункт 1), що ілюструє низкою прикладів — від США і Західної Європи до Росії, Китаю, Мексики, Індонезії та інших держав.

Найхарактернішим прикладом для України став безпрецедентний переділ власності впродовж 1990-х рр., коли за кілька років промисловість, створену багатьма поколіннями, за безцінь скуповували заповзятливі "бізнесмени", які стрімко перетворилися з пересічних громадян у власників багатомільярдних статків і найбагатших персон планети. Відомо, що ексклюзивними консультантами процесу приватизації були представники Гарвардського університету — одного з найголовніших ідеологічних стовпів владної верхівки США. А загальне керівництво реформами 1990-х, що довели до зубожіння основну масу населення України й знищили нашу промисловість, здійснював Міжнародний валютний фонд — ще один представник олігархії Заходу.

Щодо решти пунктів програми, цілком очевидно, що вони також активно виконуються, хоча сучасне життя вносить певні технічні корективи. Наприклад, нині глобалізацію поширюють не лише через міжнародну торгівлю (пункт 2), як у II чи XIX ст., а й через сферу фінансів — найпотужніший канал перерозподілу коштів на користь олігархії. Виконання пункту 3 (знищення націй і "вавилонське стовпотворіння") яскраво ілюструє політика США, адже населення країни нині становить не "американська нація", а майже 100 іммігрантських народів, що борються між собою за місце під сонцем. Європа теж рухається в цьому напрямі — до ЄС наразі входить 27 держав, і багато з них є мультинаціональними, концентруючи інтереси різних народів. Продовження глобалізації (падіння народжуваності й зростання імміграції) та включення до Євросоюзу нових членів робить цю квазидержаву дедалі більше схожою на стародавній Вавилон.

У постійному розширенні ЄС бачимо приклад імперського будівництва, що також відповідає пункту 3 програми. На відміну від минулого, в сучасному світі створювати імперії можна і без військового втручання. США проводять "гнучкішу" політику й вибудовують свою імперію і шляхом прямої військової інтервенції, і шляхом підкупу урядів та їх повного утримання за допомогою "кольорових революцій" і військових переворотів.

Що стосується 10 пункту програми, пов'язаного з насадженням єдиної (американської) культури та знищенням етнічних підвалів великих націй, здатних протистояти світовій олігархії, то класичним прикладом слугує Югославія.

Головного удару було завдано по сербах — її найбільшому та єдиному народові, спроможному об'єднати країну й побудувати національну державу із самобутньою культурою. Оскільки багато сербів жили в усіх республіках колишньої Югославії, а хорвати та боснійці — ті самі серби, які перейшли відповідно в католицизм й мусульманство, між цими народами не було ані мовного бар'єра, ані етнічних непорозумінь. Тому майже не існувало перешкод для утворення єдиної нації, що й відбувалося впродовж другої половини XX ст. Аби зупинити цей процес та остаточно знищити Югославію як велику й самостійну державу, проти сербів застосували потужний арсенал засобів організаційної війни. Замість єдиної та сильної країни утворилося безліч дрібних (Сербія, Хорватія, Боснія, Чорногорія, Косово, Словенія, Македонія), що повністю залежали від Заходу та воювали не лише одна з одною, а й з власними національними меншинами.

Той стан, в якому опинилася колишня Югославія і який є результатом ретельно спланованої політики США та НАТО, яскраво ілюструє, що відбуватиметься з великими національними державами світу, якщо Г-олігархія й надалі реалізовуватиме загарбницьку програму.

Утім, численні факти свідчать про те, що викладений 3. Бжезинським план (боротьба з великими самостійними державами, насамперед з Росією, Індією, Китаєм та Іраном), неухильно втілюється в життя. Щодо арабських країн, то вони не входять до "пріоритетного списку" політика лише тому, що уряд США розраховує підкорити їх без зайвих зусиль. Американська преса оприлюднює карти майбутнього поділу держав Близького та Середнього Сходу, відповідно до якого Саудівська Аравія, Туреччина, Ірак та інші великі країни мають бути роздірені на кілька відособлених держав. В Іраку цей процес фактично вже відбувається: після захоплення американцями країну поділено на три частини: шіїтський південь, сунітський центр і курдську північ. Отже, в майбутньому весь арабський світ може перетворитися на аналог колишньої Югославії — хаос дрібних держав, що ворогують між собою, а також на клани, частину яких очолюватимуть нафто- й наркобарони та військові хунти, підконтрольні США і світовій олігархії.

Загрози для світу перспективу також красномовно демонструє сучасна Африка, її навіть не потрібно ділити на дрібні держави. Жажливе зубожіння

населення й голодомори спричиняють хаос і нескінченні війни між африканськими племенами й іншими народами аж до повного винищення.

Пункт 11 програми (елітні — неповноцінні раси) Г-олігархія також успішно реалізує. Поміж населення країн Заходу поширюють ідеологію "війни цивілізацій", насаджують недовіру до ісламського світу, зневажають мусульманські звичаї та релігію. В такий спосіб еліта успішно розв'язує два завдання: по-перше, ведеться боротьба з традиційним ісламом, що є однією із самотніх культур і протистоїть знищенню (пункт 10); по-друге, нав'язується уявлення про те, що англосакси — "елітна раса" в порівнянні з мусульманами (пункт 11). Водночас у західному суспільстві впроваджується концепція "золотого мільярда", згідно з якою населення Західної Європи та Північної Америки вважають "елітною расою", яка заслуговує на блага сучасної цивілізації, а решта країн і народів належать до "нижчих рас", що мають підкорятися й служити сильним світу цього.

Щодо 12 пункту, то факти свідчать про зрощення світового капіталу (зміцнення й поширення транснаціональних корпорацій, безпрецедентна концентрація світового багатства в руках кількох сотень "обраних" осіб) і формування олігархічного "світового уряду" (Більдерберзький клуб, Рада з міжнародних відносин, Трибінна комісія) [3].

Як бачимо, всі 12 пунктів програми так чи інакше виконуються сучасною світовою олігархією. Хоча формально цей документ ніхто ніколи не складав (принаймні для публічного оприлюднення), його положення неухильно виконували сили, що прагнули до світового панування і у II, і у XVI—XVII, і у XIX—XX ст. І те, що нищівні завдання реалізуються і в наш час, не є простим збігом. Існує певний алгоритм, набір засобів і методів, що ефективно допомагає встановленню "влади небагатьох" (олігархії) чи то над певною країною, чи над світом, і він залишається майже незмінним упродовж різних історичних епох.

3. Латентна реалізація програми Г-олігархії.

Оскільки сучасність внесла певні корективи до зазначеної програми, доцільно розглянути найхарактерніші тенденції та ідеї нинішньої світової олігархії, котрі доповнюють цей "проект". Зокрема, у висловлюваннях і книгах західних політиків часто фігурують дві тези, що цілком очевидно є програмними настановами: створення світового уряду та нової (космополітичної) людини. Ці плани медіа всіляко пропагують як "турботу про благо людей", захист інтересів населення планети, про що так "підкується" західна верхівка.

Першу з цих ідей активно розвивали учасники Світового форуму, організованого в 1990-ті рр. за участю М. Горбачова [3], а також самітів Великої вісімки та Великої двадцятки — регулярних нарад лідерів найбільших країн світу. Ідею глобального уряду, що функціонує в інтересах людства, неодноразово висували західні ідеологи як кінцеву мету політики наддержав. Проте, як свідчить проведений аналіз, це лише майстерний ідеологічний прийом, покликаний обдурити громадську думку й керів-

ництво країн, здатних повірити в щирість намірів нової влади. Втім, як доводить приклад політики Горбачова, цей прийом часто й ефектно спрацьовує, забезпечуючи безперешкодне виконання програми з підкорення світу.

Цілком очевидно, що до планів Г-олігархії не входить створення жодної реальної влади, відповідальної за долю населення планети. Відмінність олігархічного "світового уряду" від звичайного полягає в тому, що він функціонує у формі матриці, яка не має ані ієрархії, ані єдиноначальності, ані відповідальності. Є лише шкурницькі інтереси її членів, що спонукають до участі в черговому "бізнес-проекті". Це означає, що будь-яка програма "світової матриці" врешті-решт спричиняє анархію, а тому спроба впровадити її діяльність і зробити підконтрольною справжньому світовому урядові чи групі найбільших держав, із можливістю покарання за злочини проти людства, — найбільша утопія.

Більше того, відомі публіцисти дедалі частіше висловлюють думку, що метою США якраз і є створення хаосу й анархії, за допомогою яких легко керувати світом. Упродовж останнього пів століття американський уряд організував майже 60 революцій і повалень режимів, а від 1946 р. країна брала участь у 70 війнах. Власне, Сполучені Штати самі "виросили" більшість відомих терористичних організацій і рухів: Аль-Каїду, Талібан, тероризм у Центральній Америці, пакистанський та косовський тероризм, спонсорували режим Саддама Хусейна в Іраку та його військові авантюри, заохочували підривні дії іранських спецслужб в Боснії проти сербів тощо. Ісламський фундаменталізм (ваххабізм) також щедро фінансують американці (хоча й поширюють через громадян Саудівської Аравії та Пакистану), а це не що інше, як хаос й анархія замість традиційного ісламу. Американська зовнішня політика ніколи не стримувала рух ісламського фундаменталізму, навпаки, всіляко його стимулювала. Після закінчення "холодної війни" активізація "радикального ісламу" в колишньому Радянському Союзі й на Близькому Сході насправді входить до таємного порядку денного Вашингтону. Його основний пункт декларує підтримку міжнародного тероризму, а не боротьбу з ним, провокуючи дестабілізацію суспільства. Найголовніше завдання — не допустити об'єднання громадянських соціальних рухів проти американської імперії. Через таємні операції ЦРУ Вашингтон продовжує підтримувати розвиток ісламського фундаменталізму на Близькому Сході, на теренах колишнього СРСР, а також у Китаї та Індії [4].

Отже, сучасна Г-олігархія прямує не до створення ефективного й відповідального світового уряду, а до організації хаосу й анархії, що значно спрощують реалізацію загарбницької стратегії. Інакше кажучи, йдеться про виконання 4 пункту програми, але у планетарному масштабі. І гасло про світовий уряд слугує лише ширмою для маскувння грабіжницьких планів, подібно до того, як у межах окремої країни такою ширмою слугує збереження зовнішніх державних атрибутів (виборів, судів, поліції, президента, уряду).

Сильні світу цього вже давно не звертають увагу на державу з її апаратом і законами, а якщо певний президент їх не влаштовує чи дратує, його або усувають, як братів Кеннеді у США чи А. Моро в Італії, або відправляють у відставку зі скандалом, як президента Р. Ніксона.

Друга програмна мета, що її декларують провідні ідеологи й політичні діячі Заходу, полягає у створенні нової — космополітичної — людини. У доступній формі цю ідею виклав глава Європейського банку реконструкції та розвитку, член Більдерберзького клубу Ж. Атталі, який у книзі "На порозі нового тисячоліття" зауважував про потребу формування "планетарної політичної влади" й передбачав встановлення нового світового ладу ("торговельного порядку") та перетворення людей на "кочовиків" [5]. Можливо, це ще один елемент програми Г-олігархії, хоча ідею створення "нової людини" висували й раніше. В історії доволі фактів, що такі "кочовики", позбавлені моральних норм і суспільних обов'язків, люди-звірі, котрі прагнуть лише до задоволення власних бажань та інстинктів, з'являлися наприкінці кожної глобальної кризи корупції, а людська цивілізація трансформувалася в "цивілізацію хижаків". Проте декларування такої мети навряд чи може становити самоціль. Якщо відкинути припущення, що нинішні західні ідеологи виконують вказівки самого диявола та виходити з раціоналістичної (а не диявольсько-сатанинської) природи мотивів сучасної еліти, то слід чітко усвідомлювати, навіщо їй проголошувати таку мету. Судячи з усього, відповідь одна: для встановлення контролю над кожним окремим індивідом, а відтак — над суспільством і світом. Адже людська спільнота, що розпалася на "кочовиків" та індивідуалістів-егоїстів, по суті, до суспільства вже не має жодного стосунку, тому завдання контролю над нею розв'язується автоматично. Залишається встановити контроль над окремими людьми — інтелектуалами, які не хочуть перетворитися на слухняних тварин, що лише задовольняють (через реальний чи віртуальний світ) природні потреби в їжі, сексі, розвагах, уникаючи суспільних проблем.

Методи боротьби з інтелектуалами, які опираються деградації, свого часу описав Д. Орвелл у романі "1984". За сюжетом, за кожною людиною через телевізійний екран безперервно спостерігав "Великий Брат", тобто чинна система влади. (У наш час цю функцію може виконувати інтернет, через який легко відстежувати дії користувачів.) Щоб громадяни не намагалися обдурити екран, до них періодично навідувалися провокатори, аби упевнитися в лояльності до уряду. Неблагонадійних забирали для "перевиховання" та перетворювали на таку саму слухняну тварину, як і решту.

Ці події виглядають надто фантастично, однак жодної іншої мети, заради якої потрібно було б свідомо поділяти суспільство на "окремих чоловіків і жінок", а також "змінювати душу" людей і перетворювати їх на "кочовиків", просто не існує. Надзавданням є тотальний контроль над кожним індивідом та перетворення його на "слухняну тварину", що

можна вважати 13 пунктом програми сучасної світової олігархії. А гасла про "створення нової людини" — це не більш ніж пропагандистський галас і чергова брехня, яку олігархія вкотре вуалює "високими" цілями.

Окрім того, надто багато фактів свідчать про те, що саме тотальний контроль над особою і є справжньою метою нинішніх можновладців. Зокрема, у США в 1990-ті рр. стартувала кампанія боротьби з тероризмом, що передбачала посилення контролю над людьми нібито задля їхньої безпеки. Характерно, що розпочалася вона в середині 1990-х рр., за кілька років до подій 11 вересня 2001 р., хоча "холодна війна" вже закінчилася й безпеці США ніхто не загрожував, та й не мав такої можливості. Першим кроком став "хрестовий похід проти тероризму" 1996 р. Тоді "імперіями зла" та ворогами Америки проголосили Лівію, Сирію та Іран, посиливши імміграційний і внутрішній поліцейський контроль у США.

Рік потому, весною 1997 р., було започатковано проєкт "Нове американське століття" (PNAC), до якого долучилися провідні політики США, зокрема Д. Буш, Р. Чейні, Р. Перл, Д. Рамсфельд, П. Вулфовіц та інші. PNAC, для впровадження якого навіть було створено однойменний науково-дослідний центр, не лише задекларував початок нової доби — встановлення американської гегемонії у світі, а й породив сумнівну тезу: "Хто не з нами, той за терористів" [6]. Інакше кажучи, під міфічним приводом боротьби з тероризмом вже тоді, за кілька років до 11 вересня 2001 р., влада розпочала вводити поліцейський режим і боротися з будь-яким інакодумством щодо офіційної американської політики та ідеології. Трансформації відбулися й на інших рівнях, зокрема, як зазначає Д. К'єза, "за два роки до 11 вересня НАТО раптом відчув потребу змінити колишній формат, перетворившись з оборонного альянсу на військовий агресивний блок, здатний проводити так звані "гуманітарні" операції, незважаючи на те, чи зазнав нападу хоч би один із його членів" [4].

Згодом сталася так звана атака терористів 11 вересня 2001 р. Сьогодні експерти визнають той факт, що напад літаків на вежі-близнюки Всесвітнього торговельного центру в Нью-Йорку та вибух у будівлі Пентагону у Вашингтоні були заздалегідь ретельно сплановані. Подробиці теракту, докладно розглянуті в серії книг різних авторів [4] і документальному фільмі "9/11", підготовленому за участі Д. К'єза й Т. Мейсана, не залишають сумніву, що до його організації долучилися представники вищого військового командування США, які згодом дістали службове підвищення.

Як зауважує Е. Гриффін, задовго до терористичної атаки провідні американські політики передбачали такий сценарій розгортання подій. Наприклад, ще 1997 р. З. Бжезінський у книзі "Велика шахівниця" наголошував, що для військового захоплення багатих нафтою регіонів світу США скористаються будь-яким приводом, схожим із раптовою атакою Японії на Перл-Харбор 1941 р. А 2000 р. автори документа "Реформування оборони США", опублікованого науково-

дослідним центром PNAC, зауважували про потребу "катастрофічної події-каталізатора, ще одного Перл-Харбора" [4]. Теракти дали змогу адміністрації Дж. Буша напасти на Афганістан, а згодом на Ірак і, відповідно, розпочати технологічне реформування армії, здійснити колосальне збільшення військових витрат, а також, попри незначні протести, ухвалити нову доктрину випереджального удару, відому як "доктрина Буша" [4].

Утім, це не весь зиск, котрий отримала від подій 11 вересня американська владна верхівка. Дістала новий поштовх і програма тотального контролю над людьми, котру реалізовували в межах кампанії "боротьби з тероризмом" упродовж 1996—1998 рр. Ще за часів президентської каденції Б. Клінтона (1993—2001) були ухвалені закони, що давали змогу вводити режим надзвичайного стану в США за різних умов, як-от: зовнішня загроза, перебої з постачанням сировини й енергоносіїв, різке зростання безробіття в країні тощо. Події 11 вересня, безсумнівно, стали підставою для введення режиму надзвичайного стану, що, на думку Г. Райзеггера, призвело до порушення норм міжнародного права з боку США, а також конституційних прав американців і громадян низки держав, залежних від Америки [6]. Отже, під приводом "теракту", інсценованого владною верхівкою Сполучених Штатів, будь-яка людина, котра проживає чи перебуває на території цієї країни та її союзників, може бути піддана репресіям як "підозрювана в тероризмі". І для цього необов'язково боротися з режимом, переслідувань може зазнати будь-хто, наприклад, випадковий свідок, — формула "хто не з нами, той за терористів" цілком це уможливило. Зокрема, відомого французького журналіста Т. Мейсана, який першим виявив недолугість офіційної версії подій 11 вересня 2001 р. та опублікував про це книгу, оголосили персоною нон-грата та заборонили в'їжджати до країн — членів НАТО (зокрема, й до Франції, громадянином якої він є!). Це красномовний приклад дисидента-вигнанця, який постраждав навіть не за антиурядові переконання, а лише за те, що зважився оприлюднити відомі факти й поділитися сумнівами.

Стали жертвами спецслужб і судово-поліцейської машини США й конгресмен К. Велдон та сенатор Р. Торрічеллі, які розсекретили інформацію щодо терактів 11 вересня й зажадали нового ретельного розслідування [4]. Якщо через прагнення з'ясувати правду переслідувань зазнають представники держ-апарату, то що говорити про пересічних громадян? Як зазначає Д. К'єза, на Заході розпочалося "полювання на людину" [4].

Нарешті, довершує картину тотального посилення контролю над особою і порушень прав людини у США програма повної "цифровізації" населення, започаткована в 1990-ті рр. Відповідно до неї, кожній людині надають особистий код, який слід використовувати під час купівлі товарів, укладання угод, звернення до інстанцій і навіть перебування в інтернеті. Спочатку жителі США, а згодом й інших країн, мають обов'язково отримати пластикову картку з постійним

особистим номером; на другому етапі в руку кожного громадянина імплантують спеціальний електронний "чип" (біокарту), на якому дублюватиметься інформація з пластикової картки. Отже, завдання тотального контролю над особою дійде логічного завершення, і будь-який рух людини "система" зможе відстежити та проконтролювати.

Більше того, зауважує Д. Естулін, у США та інших країнах Заходу активно впроваджується програма повного вилучення з обігу готівки й переходу до розрахунків пластиковими картками, котрі в майбутньому замінить імплантований у руку чи лоб мікро-чип. На думку дослідника, реалізація цього проєкту "слугуватиме інструментом для абсолютного контролю над людиною". Наприклад, якщо пересічний громадянин стане для сильних світу цього небажаною особою, то "їм досить буде стерти його номер з центрального комп'ютера, і він вже не зможе ані продавати, ані купувати й, зрештою, буде приречений на те, аби через певний час просто зникнути" [7].

"Початкова назва цього проєкту (імплантації мікро-чипів) була "Tessera", — продовжує Д. Естулін. — "Tessera" був символом власності римлян і наносився рабам, а у тих, хто від нього позбавлявся, залишалася позначка" [7]. Навіть назва цієї програми свідчить про справжні плани її авторів — перетворити населення планети на рабів, яких контролюватиме купка можновладців.

Отже, останнім, 13, пунктом програми сучасної світової олігархії може стати такий: "Встановлення повного контролю над кожною особою та перетворення всіх людей на "слухняних тварин".

Ще на початку ХХІ ст. Д. Харві, аналізуючи неолібералізм, дійшов висновку про те, що впровадження концепцій свободи особи та демократії неминуче призводить до авторитаризму: "Ліберальний (а згодом і неоліберальний) утопічний проєкт може бути реалізований тільки на основі авторитаризму. Свобода мас буде обмежена на користь свободи меншості" [8]. Саме така неминуча логіка розвитку лібералізму й неолібералізму. З огляду на це цілком логічним є виникнення неоконсерватизму — нової ідеології, що наприкінці ХХ ст. змінила неолібералізм. Нині до неоконсерваторів належить більша частина американського істеблішменту. Приймавши цю доктрину, керівна еліта США зірвала маску лицемірства й виявила, принаймні частково, свої справжні цілі, поміж яких — фактичне згортання демократії та встановлення авторитарної влади в інтересах олігархії.

На думку Д. Харві, відмінними рисами неоконсерваторів є не лише підтримання диктату корпорацій і "відновлення класового впливу", а й прагнення запровадити порядок на противагу хаосу, проголосивши єдиною та безальтернативною "панівну мораль", якої всі зобов'язані дотримуватися [8]. Жахливі зразки так званої моралі верхівки США, яка проголосила себе "світовою елітою", докладно розглянуто вище, а найпростіше визначення неоконсерваторам надав американський публіцист і письменник В. Тарплі, назвавши їх "біснуватими фашистами" [4].

Список використаної літератури

1. Кузовков Ю. Мировая история коррупции: в 2 томах / Ю. Кузовков. — Москва : Аним-Пресс, 2010. — Т. 2. — 488 с.
2. Сенченко М. Формування глобальної олігархії в Англії / Микола Сенченко // Вісник Книжкової палати. — 2019. — № 9. — С. 3—10. DOI: 10.36273/2076-9555.2019.9(278).3-10.
3. Сенченко Н. Энциклопедия тайных обществ / Н. И. Сенченко, В. Г. Гастиншиков. — Киев : Книга Роду, 2008. — 419 с.
4. Кьеза Д. ZERO. Почему официальную версию событий 11 сентября 2001 года можно считать фальшивкой / Джульетто Кьеза [и др.]. — Москва : Трибуна, 2008. — 367, [1] с.
5. Аттали Ж. На пороге нового тысячелетия : [пер. с англ.] / Жак Аттали ; [предисл. Э. Тоффлера]. — Москва : Междунар. отношения, 1993. — 78 с.
6. Платонов О. Почему погибнет Америка? Взгляд с Востока и Запада: политический бестселлер / О. Платонов, Г. Райзеггер. — Киев : Ориани, 2005. — 420 с.
7. Эстулин Д. Кто правит миром? Или вся правда о Бильдербергском клубе / Д. Эстулин. — Минск : Попурри, 2008. — 160 с.
8. Харви Д. Краткая история неолиберализма. Актуальное прочтение / Д. Харви ; пер. с англ. Н. С. Брагина. — Москва : Поколение, 2007. — 288 с.

Mykola Senchenko

Contemporary global oligarchy program

The article is a continuation of the analysis of the formation of the world oligarchy of a program of enslavement of the world with the use of organizational weapons during the war, which is now taking place not only in Ukraine but also in many countries of the world. For this purpose, it is necessary to carefully analyze the events in the Middle East, the countries of the former USSR and the EU. The war is latent, but its effects are visible to the naked eye (the destruction of industry, science, education, culture, the social sphere, etc.).

Organizers of wars are considered in detail, including traditional corporatocracy, bankers and financiers, creatives.

The program of G-oligarchs, that was formulated in the article [1] based on the analysis of more than a thousand literature sources, is presented. In particular, it involves the concentration of property and economic leverage in the hands of a small circle of people for the purpose of total control of the world; free trade (globalization, liberalization); the destruction of "weak" nations and states; imposing destructive teachings and myths, shaking the foundations of traditional cultures; division of the population into groups and incitement between them; enslavement of the population through deprivation of livelihoods and opportunities to work normally; promoting anti-culture that is contrary to the basic principles of human society, introducing the idea of an elite race and inferior nations; integrating the interests of the world oligarchy with the tendency to form a single capital and a "world government".

Keywords: global oligarchs, organizational war, organizational weapons, corporatocracy, creatives, bankers, oligarchs program, economy, culture

References

1. Kuzovkov Yu. (2010). *Mirovaya istoriya korrupcii*. Moskva: Anima-Press.
2. Senchenko M. (2019). Formuvannya globalnoyi oligarhiyi v Angliyi. *Visnik Knizhkovoyi palati*, 9, pp. 3—8. DOI: 10.36273/2076-9555.2019.9(278).3-10.
3. Senchenko N. I., Gastinshikov V. G. (2008). *Enciklopediya tajnyh obshestv*. Kiev: Kniga Rodu.
4. Keza Dzhuleto [i dr.]. (2008). *Pochemu oficialnyu versiyu sobytij 11 sentyabrya 2001 goda mozno schitat falshivkoj*. Moskva: Tribuna.
5. Attali Zh. (1993). *Na poroge novogo tysyacheletiya*. Moskva: Mezhdunar. otnosheniya.
6. Platonov O., Rajzegger G. (2005). *Pochemu pogibnet Amerika? Vzglyad s Vostoka i Zapada: politicheskij bestseller*. Kiev: Oriani.
7. Estulin D. (2008). *Kto pravit mirom? Ili vsya pravda o Bilderbergskom klube*. Minsk: Popurri.
8. Harvi D. (2007). *Kratkaya istoriya neoliberalizma. Aktualnoe prochenie*. Moskva: Pokolenie.

Надійшла до редакції 22 жовтня 2019 року

УДК 37.015.31:07]:316.77

DOI: 10.36273/2076-9555.2019.10(279).16-20

Вікторія Маркова,

доктор наук із соціальних комунікацій, професор,

завідувач кафедри журналістики ХДАК,

e-mail: vicmark777@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1866-5735>**Медіаосвіта в системі соціальних комунікацій:
теоретичний аспект**

У статті розглянуто медіаосвіту як один із визначальних трендів у роздумах щодо функціонування мас-медіа в суспільстві. Наголошено, що останніми роками відбувається процес інституалізації цього напрямку, як у світі, так і в Україні. Проаналізовано широкий спектр поглядів на феномен медіаосвіти у працях науковців. Обґрунтовано потребу дослідження медіаосвіти в системі соціальних комунікацій, що дасть змогу сформулювати цілісний погляд на цей взаємозв'язок і його прояви в різноманітних сферах. Проаналізовано соціальні інститути, поміж яких вирізняємо кумулятивні й некумулятивні (за А. Соколовим). Зазначено, що за основними функціями соціальні інститути поділяються на генеративні (створюють нову інформацію), транзитні (відповідають за її поширення) та термінальні (зберігають інформацію). Констатується, що вони породжують численні інформаційні потоки й утворюють систему взаємозв'язків як на синхронічному, так і на діахронічному рівнях. З'ясовано, що інформаційне повідомлення проходить складний шлях від